

מראי מקומות- זכחים ד'

גרידא שלא לשם בעליו (ובאמת כ"כ רש"י למטה בעמוד זה, ודבריו כאן לכאן צע"ק). **מה לקבלה שכן פסולה בזר ואשה- ע' באתון דאורייתא** (ריש כלל י"ט) שהביא חקירת הפרשת דרכים, אם פסול דכהנת לעבודה הוא פסול זרות הוא, או אם פסול אחרת היא, אבל אינה זרה. וכ' האתון דאורייתא להוכיח מסוגיין, דפירכת הגמ' הוא הוא מה לקבלה שכן פסולה בזר ואשה, ולקמן בגמ' אמרי' דזר חייב מיתה על זריקת הדם. ומדשני הגמ' בדבורי', משמע דרק זר חייב ולא אשה, וא"כ לכאן מבואר מסוגיין דפסול אשה כהנת אינה פסול זרות. אולם ע' מש"כ שם להוכיח להיפוך מזה מדברי הרמב"ם, ע"ש באריכות, ואכ"מ.

וישנן בחטאות הפנימיות- פרש"י, אבל זריקת מזבח החיצון לית בהו. ובביאור כוונתו, כ' הטהרת הקודש בשם הצאן קדשים דכוונת רש"י לחלק בין זריקה למתנת אצבע, דבחטאות פנימיות אין זריקה, אלא מתנה באצבע, משא"כ במזבח החיצון שייך זריקת הדם. והק' ע"ז הטהרת הקודש דהא גם בחטאות החיצוניות ליכא זריקה, אלא מתנה באצבע, ע"ש עוד מה שהק' ע"ז. והוא כ' דכוונת רש"י לומר דמאחר שהחטאות הפנימיות אסור לזרוק דמן על מזבח החיצון, לכך אין הזריקה של הקרבנות החיצונים חשובה כ"כ כמו השחיטה והקבלה, שהשחיטה והקבלה חשובים יותר, מאחר שמקום השחיטה והקבלה של החיצונים הוא בעצמו מקום שחיטה וקבלה של הפנימים, משא"כ הזריקה של החיצונים אינה חשובה כ"כ, בשביל שמקום הזריקה של החיצונים לא הוכשר לזריקת הפנימים.

מה להני שכן טעונות צפון- כ' בחי' הגרי"ז (דאפי' אם כל המזבח הי' צריך להיות בצפון (דהיינו, לפי שי' זו דמזבח כולו בצפון), וא"כ ע"כ נעשית הזריקה בצפון, מ"מ הזורק עצמו לא הי' צריך לעמוד בצפון. משא"כ בשחיטה וקבלה, דין הוא דלא סגי שהבהמה

א) מנלן דבעינן זביחה לשמה- פרש"י, לכתחלה, דאי ממוצא שפתיך לא מיפרשי בי' עבודות. וע' בטהרת הקודש שהאריך בביאור דברי רש"י, וביאר דכוונתו שיש ב' מצוות בחישוב לשמה. א', יש מצוה שלא לחשוב מחשבה אחרת שאינו לשם קרבן זה. ויש מצוה אחרת שהוא לחשוב לכתחלה שיהי' לשמה, וזהו שהוסיף רש"י תיבת "לכתחלה", דהיינו, שאין כוונת הגמ' לחפש מקור להאיסור לחשוב שלא לשמה, אלא על המצוה לחשוב לשמה. ומה שפי' רש"י דאי ממוצא שפתיך הא לא מפרשי בי' עבודות, היינו לומר דאם ממוצא שפתיך, הא לא מפרשי בי' עבודות שכהנים עושים, וא"כ י"ל דלא קאי על הכהן, אלא על הבעלים, דהיינו להזהיר הבעלים שאין קרבנו עולה יפה אם אית בי' כוונה לשם קרבן אחרת. וע"ש איך שביאר דבסוף הסוגיא שפיר נלמד מקרא דמוצא שפתיך דצריך לחשוב לשמה.

ב) מה לזביחה שכן פוסלת שלא לשם אוכלין בפסח- ע' באור שמח (ק"פ ב', ו', ד"ה ועתה), שכ' לפרש למה באמת פסול זה דשלא לשם אוכלין נמצא רק בשחיטה ולא בעבודות אחרות. וביאר דכיון דעיקר ענין של שחיטה הוא היתר אכילה, א"כ צריך להיות השחיטה לשם מי שראוי לאוכלו דוקא. ובזה הסביר גם מה שפסול זה הוא דוקא בקרבן פסח, משום דקרבן פסח עיקרו לאכילה, וא"כ משו"ה בעינן גברא דחזי לאכילה בשעת שחיטתו (דאף שיש מצוה גם לאכול שאר קרבנות, אבל אין עיקרן לאכילה).

ג) מה לזביחה שכן פוסלת שלא לשם אוכלין בפסח- פרש"י, שאם שחטו שלא לאוכלין, כגון לחולה ולזקן וכו', ואפי' הן בעליו, ולכאן כוונתו בזה לומר דאע"פ שאין פסול של שלא לשם בעלים, מ"מ פסול משום שלא שחט לאוכליו. אולם ע' בשיטה מקובצת (השמטות אות ב') שכ' דאפי' אם אין הם בעליו צריך לפסול זה דשלא לאוכליו, שהרי הפסול דשלא לבעליו הוא רק היכא דשוחט ע"י לזרוק שלא לשם בעליו, ולא דשחט

דס"ל דפסול שלא לשמה הוי חסרון בהלשמה (ולא מחשבה הפוסלת, ודלא כהגרי"ז), וזהו הביאור במש"כ רש"י שם דאינו פסול בגופו ולכן צריך עיבור צורה.

(א) **וישנו בארבע עבודות- פרש"י** דשינוי קודש שייך בכל ד' עבודות, אבל שינוי בעלים אינו אלא לגבי זריקה, רק דאם חישב בשעת שחיטה ששוחט לצורך זריקה לבעלים אחרים, זהו ג"כ שינוי בעלים. וכבר תמהו האחרונים אהא דלא חילק הרמב"ם בין שינוי קודש ובין שינוי בעלים לענין הד' עבודות, ומשמע דס"ל דאפי' בשינוי בעלים אם חושב בשאר העבודות לבעלים אחרים, אפי' אם אינו חושב על הזריקה, מ"מ הרי הוא פוסל הקרבן. וכ' המרכבת המשנה (פסוהמ"ק ט"ו, א') דס"ל להרמב"ם דמה דאמר' דשינוי קודש ישנו בד' עבודות, אינו כמו שפרש"י, אלא היינו כמו דאי' לעיל דף ב', דאף שחשב לשם קרבן אחרת בשעת השחיטה, מ"מ עדיין אסור לשנות בעבודה אחרת. אבל כל זה רק בשינוי קודש, אבל בשינוי בעלים, כיון דכבר אינו עולה לשם בעליו, א"כ אין איסור עוד לשנות בעבודות אחרות לשם בעלים אחרים. וזהו ביאור בדברי הגמ' כאן, דשינוי בעלים אינו בד' עבודות, דהיינו דאין איסור לשנות בעבודה אחרת כיון דשינה בשעת שחיטה, אבל ודאי הדין של שינוי בעלים בעצם שייך בכל העבודות, ואפי' אם לא חשב לגבי הזריקה.

(ב) **וישנו בציבור כביחיד- פי' רש"י**, דאין שייך בציבור שינוי בעלים, כיון שכל הציבור בעליו. והוסיף תוס' דאפי' אם שחטו לשם עכו"ם לא מיפסל, דבעינן חבירו דומיא דידיו, מחוייב כפרה. וכ' החזון איש (זבחים א', ב') דאף בעולה, דקיי"ל דעכו"ם נודרים כישראל, מ"מ קרבנן חלוק קדושתו מקרבן ישראל.

(ג) **ונרצה לו לכפר עליו, רש"א את שעליו חייב באחריותו, ואת שאינו עליו וכי' - הק' בשיעורי הגרי"ד**, מה נתחדש בזה, הרי פשוט הוא, דכיון דאמר הרי עלי, הא לא נתקיים נדרו עד שהקריב. ותי' בשם הגרי"ז דהכא כתיב חיוב אחריות על הבהמה שהפריש מלבד החיוב לקיים את נדרו. ובשיעורי ר'

בצפון הוא, אלא דין הוא דצריך להיות השוחט והמקבל ג"כ בצפון.

(ז) **זו הולכת אברים לכבש- ע' בחי' הגרי"ז** במנחות (י' ד"ה א"ל) דדייק מלשון הגמ' הולכת אברים לכבש, ולא למזבח, דמה שמוליק מהכבש להמזבח אינו הולכה אלא העלאה, וכן הביא מדברי הרמב"ם (מע"ה"ק ו', ד'), דמשמע דהולכה שעל הכבש כבר הוא העלאה, וע"ש שהביא נפק"מ במה שהוי העלאה ולא הולכה.

(ח) **תודה ששחטה לשם שלמים כשרה- הק' השפת אמת**, הא כיון דלא קידש הלחם, איך עלה לשם חובה. ותי' דצ"ל דכיון דתודה אקרי שלמים, א"כ הוי כמו סתמא דלשמן קאי, וקידש הלחם, משום דמחשבת שלמים לא אפיק לי' מתורת תודה, דכיון דתודה קרוי' שלמים.

(ט) **תודה קרוי' שלמים- פרש"י**, כדכתי' תודת שלמיו, כמו חטאת הקהל, וכו'. ופי' השפת אמת דכוונת רש"י לפרש שאין להק' דאולי "תודת שלמיו" מקרי, אבל שלמים גרידא לא אקרי, לזה פרש"י דתודת שלמיו אינו שם א', דהא כמה פעמים כתיב תודה בפנ"ע, וכוונת הפסוק הוא תודת השלמים, כמו חטאת הקהל. אולם החק נתן ביאר דהי' כוונת רש"י ליישב למה לא ילפי' גם מהאי קרא דגם שלמים קרוי תודה, וע"ז תי' דכמו דכתי' חטאת הקהל, וא"א לומר דהוי קהל של החטאת, כמו כן תודת שלמיו היינו תודה של שלמים ולא שלמים של תודה.

(י) **שכן פסולה בגופה- ע' בחי' הגרי"ז על הרמב"ם** (עמ' 94, ד"ה מנחות דף מ"ח) שהביא מש"כ רש"י במנחות שם, דדין שלא לשמה אינו פסול הגוף, ולכן בעינן עיבור צורה, והביא הגרי"ז מהשטמ"ק במנחות שם, שכ' דאף דבסוגיין אי' דפסול הגוף הוא, מ"מ אין הכוונה דהוי פסול הגוף ממש, אלא דלענין פירכא כלפי שינוי בעלים נחשב פסול הגוף, אבל אין חל פסולו בגופו, ולכן טעון עיבור צורה. וע"ש מה שהאריך הגרי"ז בזה, ואכ"מ. וע"ע בקהלות יעקב (ב', א') שכ' דרש"י שם אזיל בזה לשיטתו לעיל דמשמע

ב"ד פוברסקי (ב. אות ט') הביא ג"כ דבריו, וביאר שיש נפק"מ להשיטות דקיים נדרו בהבאת הקרבן לעזרה, דאם נשחט הקרבן שלא לשמה, הגם דקיים נדרו, אבל עדיין יש חיוב שהוא מוטל עליו בעצם הקרבן, דאחראי הוא שיהי' הקרבן הוקרב, ע"ש באריכות.

י' (ד) ר' אשי מונרצה לו לכפר קאמר- הק' תוס', למה לי קרא לשינוי בעלים בזריקה, הא אפי' שאר עבודות לא מיפסלי אלא בשוחט ע"מ לזרוק, כ"ש זריקה עצמה דצריך להיות לשם בעלים, ולא תי'. וע' **בצאן קדשים** דתי' דמה דאמרי' בעלמא דכל הג' עבודות פסולות בשינוי בעלים רק אם חושבים לשם זריקה, היינו גופא מהא דלא כתיב פסול שינוי בעלים בפירוש אלא בזריקה, דהיינו מקרא זו דונרצה לו לכפר עליו, ולכן שפיר צריך קרא זו.